

A FELSŐ VEZETŐI ÉS A VEZETŐI TÁJÉKOZTATÁS FŐBB KÉRDÉSEI

Polzovics Iván

Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ

I.

1. A FELSŐ VEZETŐI TÁJÉKOZTATÁS ALAPVETŐ KÉRDÉSEI ÉS ELVEI

1.1 A szakirodalmi tájékoztatás körében különleges helyet foglal el az állami és politikai vezető szervek és azok vezetőinek tájékoztatása, az un. felső vezetői tájékoztatás. Mint ilyen kiemelt alfaja az un. vezetői tájékoztatásnak, amelyen bármely önálló szerv, intézmény és vállalat vezetőinek tájékoztatását kell érteni.

1.2 A tájékoztatás funkciójának személyi irányítotttsága nemcsak a vezetők tekintetében jelentkezik, hanem széles körben az információügy teljes területén. Így tudományos tájékoztatásról beszélünk akkor, ha az információk érdekeltjei/címzettjei/ elsősorban tudósok, kutatók /részben fejlesztők, tervezők is/, és termelési tájékoztatásról, ha az érdekeltek köre a termelésben közvetlenül résztvevőkből: technológusokból, üzemi mérnökökből, technikusokból vagy szakmunkásokból alakul. A műszaki-termelési tájékoztatásban az érdekeltek felkészültségére tekintettel még további megkülönböztetést is tehetünk, és beszélhetünk felső-, közép- vagy esetleg alsó szintű tájékoztatásról aszerint, hogy a tájékoztatási funkció által szolgáltatott információk felső-, közép- vagy alsófoku képesítéssel rendelkező/gyakorlati szinten lévő/ szakemberekhez szólnak.

A műszaki-tudományos tájékoztatás területén a szintek szerinti megkülönböztetésre a dolog természetéből folyóan nem kerülhet sor, mert a tudósi-kutatói fokon csak a személyi képességek természetzerű eltérései, nem pedig az elért képzettség szintje jelenthet eltéréseket /az előbbiből folyóan természetesen az elért tudományos fokozatok is, ezek azonban csak színezik, de nem tagolják alapjaiban a tudósok reszpublikáját/. A tudományos tájékoztatás címzettjeinek egységes köréből is kiválnak azonban a tudományos intézetek, egyetemek vezetői, akik saját szakterületükre vonatkozó tudományos információkon felül a tudáspolitikai, tudományszervezés körébe vágó, sőt gazdaságpolitikai jellegű információkat is igényelnek, s így a vezetői tájékoztatás bizonyos szektorának érdekeltjeivé is válnak.

1.3 A különféle felhasználói rétegekhez irányított információs tevékenységnek az ezek körébe eső érdekelt igényeihez igazodó jellemzői alakultak ki. A szakirodalmi dokumentáció alapvető megváltó feldolgozó és közreadó módszere: a referálás, illetve a referátumoknak közreadása referáló folyóiratokban vagy kartonszolgálatban ugyan általában nincs tekintettel a felhasználók eltérő igényeire, vagy mondhatnánk úgy is, hogy tevékenységét a felső képzettségi szintű felhasználókra tekintettel folytatja /hogy a magasabb rendű források feldolgozásának laicizálását elkerülje és a feldolgozó munkát az avatottak igényelte tömörséggel végezhesse/. Még e téren is adódna azonban szükségképpen eltérések a címzetek körét illetően, de ezek nem a feldolgozás módszeréből, hanem a forrásanyag jellegéből adódnak. A természettudományok /alaptudományok/ szakirodalmi forrásai főleg tudósokhoz, kutatókhoz szólnak, s így természetes, hogy a fizika, kémia, matematika új felismeréseit közvetítő dokumentációs szolgáltatások címzettjei döntően ezek köréből kerülnek ki. Ezzel szemben az alkalmazott tudományok forrásanyagában a fejlesztési és alkalmazott kutatás eredményeinek közvetítése mellett gyakorlati jellegű, nagyrészt tapasztalati felismeréseken alapuló tények közlésével találkozunk, amelyeknek érdekeltjei így nem a kutatók /fejlesztők, tervezők/, hanem a termelés szakemberei lesznek.

A szakirodalmi tájékoztatás azonban a dolog természetéből adódó ilyen, részben kettős személyi irányítottsága mellett egy újabb fejlődése során céltudatosan épített ki az érdeklődők személyes minőségéhez igazodó információs szolgálatokat. Így pl. a különféle módszerrel gépi uton előállított folyamatos indexművek /főleg az un. KWIC és KWOC indexek/ elsősorban vagy kizárólag kutatókhoz /alap-, alkalmazott és fejlesztő kutatókhoz egyaránt/ szólnak, mert azt teszik lehetővé, hogy a kutató a kutatott témára vonatkozóan folyamatosan megjelenő szakirodalomról olyan jelzést kapjon, amelyhez általa feltételezett címszavak alapján jut. A megoldásnak ezt a formáját ugyan nem elsődlegesen ez a kutatói igény váltotta ki, hanem az információ feldolgozásra alkalmas gépek nyitotta mai lehetőség, ami éppen erre - és nem többre - ad módot. Ugyancsak a kutatók tájékozódási igényeit, de méginkább a publikáló kutatók természetes hiuságát elégíti ki a gépi előállítású Science Citation Index is.^{1/} Mindezek az új típusú információs szolgálatok kifejezetten a tudósok, kutatók tájékoztatására szolgálnak, a termelés szakemberei részére alig jönnek figyelembe.

Vannak viszont - és pedig bőséggel - olyan információs szolgáltatások, kiadványok is, amelyek döntően a termelés /és emellett a fejlesztés, tervezés/ szakembereinek sajátos igényeit tartják szem előtt. Ilyenek elsősorban az un. teljes tájékoztatást nyújtó folyamatos és eseti információs kiadványok, amelyek az előző, a tudósokat tájékoztató dokumentációs típussal szemben nem jelzésekkel szűkítik a szakirodalmi információkat, hanem ellenkezőleg, a felhasználókat leginkább

^{1/} L. bővebben POLZOVICS Iván: Kísérlet indexművek szerkesztésének mechanikus megoldására. A Science Citation Index = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 14.évf. 12.sz. 1967. p.819-841.

érdeklő elsődleges információkról a lényeges tartalmat teljességgel kifejező, bár tömörített másodlagos információkat közvetítenek úgy, hogy az érdekeltnek az eredeti forrásműhöz általában nem is kell fordulnia. Emellett ez a feldolgozó és közreadó műfaj eltér az előbbi gépesített tudós-tájékoztató típusoktól abban is, hogy értékük alapján szелеktált eredeti forrásművek információit közvetíti csak, nem pedig a feldolgozott forráskörben közreadott minden egyes közleményt. Ily módon a gyakorlat szakembereit nem árasztja el és nem kedvetleníti el a másodlagos információk áradatával, hanem a fejlődés leglényegesebb forrásaira és irányaira hívja csak fel figyelmüket.

1.4 Az információs feldolgozás főbb lehetőségeire és megoldásaira a fentiekben villantott pásztafény már választ adhat arra a felvetődhető kérdésre, miért beszélhetünk, ill. kell beszélünk a szakirodalmi információk iránt érdekeltek egy sajátos köre: a vezetők, ill. a felső vezetők személyéhez irányított sajátos tájékoztatói rendszerről. Elsősorban azért, mert más információigénylőkhöz hasonlóan az információk iránt a vezetőknek is megvannak a sajátos igényeik, mégpedig beosztásukhoz és felelősségükhöz igazodóan ezeknek az igényeknek különleges a szerepük és súlyuk, és nem kevésbé sajátos a kielégítésük módja is.

A vezetők sajátos, azaz a vezetők körére irányított informálásának különleges szerepe, jelentősége és súlya az alanti megfontolásokból összegeződik.

1.41 A vezetőnek jól tájékozottnak kell lennie a vezetése alatt álló gazdasági vagy politikai szektort, azaz a legfelsőbb vezetőknél a népgazdaság egészét vagy ágazatát, az irányító szervek vezetőinél az iparágat, a vállalatok és intézmények vezetőinél az irányításuk alá tartozó területet, ügykört vagy intézményt érintő minden lényeges új fejlődési eredményről, irányzatról, a jelen és jövő minden lehetőségéről, és pedig nemcsak a szűkebb szakterületre leszűkítetten, hanem összefüggéseikben is. Mindezeknek az információknak nemcsak naprakész tájékozottságot kell biztosítaniuk a vonatkozó és az összefüggő szakterületeken, hanem áttekintést is kell adniuk és tájékoztatniuk a horizontot, és pedig annál szélesebbre, minél magasabb beosztású a vezető. Az áttekintést és a horizontot általában még az sem biztosítja, ha a vezető tájékozott a műszaki és gazdasági fejlődés mindenkori szintjéről és jövő alakulásáról a fejlett ipari országokban, hanem nélkülözhetetlen ehhez a tudományos kutatás irányainak és várható eredményeinek az ismerete is, és pedig nemcsak akkor, ha tudományos intézmény vezetőjéről vagy a tudáspolitikai irányítójáról van szó, hanem általában minden felső vezetőnél is.

A vezetők, különösen a felső vezetők tájékozódási igénye rendkívül széleskörű, különféle tudomány- és szakterületekre támaszkodó és komplex.

1.42 A vezetőnek a szükséges naprakész komplex információk ismeretében döntenie kell egyrészt ténylegesen felmerülő lényegesebb

folyó teendőkben, másrészt és még nagyobb felkészültséggel és felelősséggel távlatilag jelentkező feladatok kitűzésében és irányaik, arányaik megvonalásában. Mind a jelent, mind a jövőt illető döntések meghozatalában nemcsak a szakmai és határterületi, valamint a tudományos fejlődés irányzataiból merített információkra kell támaszkodnia, hanem a gazdaságosság követelményeit is különös gonddal kell mérlegelnie. Ezért van éppen a vezetői tájékoztatásban a műszaki-gazdasági, valamint általában a gazdasági, továbbá az ágazatgazdasági, sőt közgazdasági és gazdaságpolitikai szempontoknak külön kiemelt jelentőségük.

A vezetői tájékoztatásban különleges jelentősége van a műszaki-gazdasági és gazdasági jellegű információknak.

1.43 A vezetési és az ennek eredményeként jelentkező döntési tevékenység a döntés alapjául szolgáló információkon felül sajátos ismereteket igényel a vezetés-döntés módszereire nézve is. Ezek a módszerek régebben csak az egyéni rátermettségen, az intuíción alapultak, és ilyen jellegű nélkülözhetetlen követelményei a vezetésnek kétségtelenül ma is jelentékenyek. De a döntéshozatal a mai életünket és gazdálkodásunkat befolyásoló számtalan szempontra, tényre, összefüggésre tekintettel ma már - sőt fejlett gazdasági-társadalmi körülmények között azt lehet mondani, már évtizedek óta - nem nélkülözheti a tudományos metodikát. Ennek folytán pedig a vezetés mint funkció a régebbi, inkább mintegy a művészetek körében megkövetelt egyéni képességeken felül a tudományos felkészültséget, módszerek alkalmazását helyezi előtérbe, vagy más szóval a vezetés a művészeti kategóriából a tudomány kategóriájába került át. Az így kialakult vezetéstudomány /management science/ számos tudomány- és ismeretágnak vezetési funkcióit érintő szektorai szintéziseként fejlődött ki, ill. ötvöződött egybe egy igen széles spektrumu diszciplínává. Alkotó elemei között meg kell említeni az alkalmazott matematika, a matematikai gazdaságtan, a kibernetika, a matematikai logika, a rendszertechnika /system engineering/, a szociológia, pszichológia, az un. emberi kapcsolatok /human relations/ stb. ismeretáigait, ill. ezeknek a vezetés-döntés funkcióihoz kapcsolódó szektorait.^{3/} Mindehhez képest tehát

a vezetőknek képzeteknek kell lenniök a vezetéstudomány ismereteiben és módszereiben, és folyamatos információkhoz kell jutniok a fejlődőben lévő tudományág legújabb eredményeiről.

^{2/} Vö. NOVOTNY, J.: Zvyšší úroveň hospodářských informací. = Plánováne Hospodářství, 1966. 7.sz. p.23-31.

^{3/} Vö. FISCHER, J.: Informationen über die Leitung, ihre Methoden und Technik. = Symposium über ökonomische und technisch-ökonomische Informationen für führende Organe und leitende Kader. /Prag, 23-26. November 1965./ Arbeitsmaterial. p.23-50.

1.44 Mindezeket az ismereteket a vezetők természetesen nemcsak a szakirodalomban közölt információkból merithetik, hanem az információáramlás egyéb csatornáinak felhasználásából is. Ezek számukra nagyobb mértékben állnak rendelkezésre, mint a tudomány vagy a gyakorlat szakemberei részére. Így sokoldalú forrásai a szükséges információknak a hivatali megbeszélések, értekezletek, az azokról készült, hivatali használatra szánt vagy éppen titkos feljegyzések, felsőbb vagy más vezető szervek intézkedései, átiratai, külföldi utazások, külföldi vezetőkkel és szakemberekkel folytatott tanácskozások, de - különösen legfelsőbb szinten - mindaz az információ is, amely a kommunikáció egyéb csatornáin jut el az illetékesekhez. Így természetesen tulzás lenne a szakirodalmi információ csatornáját éppen a vezetői tájékoztatásban a teljes információigény kielégítésére hivatottnak tekinteni. Ezért az a gyakorlat, amely a szakirodalmi információ által a vezetők részére nyújtott lehetőségeket a felső vezetői tájékoztatás elnevezés alatt foglalja össze - miként e közlemény címe is teszi - pars pro toto általánosítás, amit a jelen kiegészítésekkel kell helyes mértékére állítani. Mindezek ellenére kétségtelen, hogy a vezetői tájékoztatásban is az információk zömét, - ha talán nem is 80-85 %-át, mint a tudomány és gyakorlat más területén^{4/} - a szakirodalomban közreadott új ismeretek szolgáltatják, és ez az arány az ún. vezetéstudományi információk tekintetében nagyobb a széles érdeklődést kielégítő műszaki, műszaki-gazdasági és gazdasági információk szakirodalmi forráshányadánál.

A vezetők tájékoztatására más, azaz a szakirodalmon kívüli információs csatornák jelentősebbek ugyan, mint a tudomány és technika területein, de az információk zöme itt is a szakirodalomból származik.

1.45 Ha a vezetői tájékoztatás legfőbb igényeinek fenti áttekintése nyomán arra keresünk feleletet, hogy megvannak-e az indokai egy személyekre irányított sajátos vezetői, ill. ennek alfajaként egy felső vezetői szakirodalmi tájékoztatás kiépítésének, a válasz a mondottakból folyóan félreérthetetlenül pozitív.

A vezetők, különösen pedig a felső vezetők tájékozódási igénye annyira sajátos, hogy azt a szakirodalmi információ keretében másképpen, mint a vezetők körét szem előtt tartó, azok részére feldolgozott és közvetített információs módszer szerint és formában nem lehet megvalósítani.

1.46 Az is kétségtelen, hogy a személyi elv szerint már kiépült és az 1.3 alatt bemutatott információs feldolgozó módszerek egyike sem alkalmas a vezetői tájékoztatás módszeréül.

^{4/} Vö. KOBLITZ, J.: Methoden des Referierens von Dokumenten. Leipzig, 1964. 89 p., közelebbről p.8.

Igy nyilvánvalóan nem jöhet figyelembe a dokumentáció hagyományos módszere: a referálás, minthogy az a szakirodalom teljes területét olyan hatalmas volumenben dolgozza fel, hogy csak részterületek iránt érdeklődők részére szolgálhat információ forrásul, emellett vázlatos ismertetéseket ad a szakterület saját szaknyelvén, ami általában csak a szakember részére informatív értékű. Még kevésbé jöhetnek figyelembe a tájékoztatás gépesített megoldásai szerint kialakított indexművek, amelyek egyrészt csak utalásokat tartalmaznak, másrészt nem is egy szűkebb szakterületre, hanem csak egyes témákhoz szolgáltatnak tárgyszón vagy szerzőn át kapcsolódó eligazítást.

Közelebb állnak a vezetői tájékoztatás által igényelt feldolgozáshoz a teljes tájékoztatást nyújtó feldolgozás módszerei, de váltogatás nélkül erre a célra ezek sem használhatók. Annyiban megfelelő, hogy érdemi tájékoztatást nyújtanak, de ezt a szakember igényeihez igazodóan, azaz szaknyelven és emellett a részletekre kiterjedően teszik. Nyilvánvaló, hogy a vezető, különösen a felső vezető a részletek iránt - legalábbis első megközelítésben - nem tanusíthat különösebb érdeklődést, emellett pedig - miután polihisztorok már nincsenek - saját szakterületén kívül nem ismerheti más szakterületek terminológiáját, márpedig az őt érdeklő információk számtalan szakterületről kell, hogy befolyjanak.

Olyan információs feldolgozásra van tehát szüksége, amely az őt érdeklő válogatott információkat lényeges elveikre, irányzataikra és adataikra^{5/} tömörítve és az általános műveltséggel rendelkezők által érthető fogalmazásban tárja az érdeklődő elé.

Különösen lényeges, hogy a rövidrefogott kifejtés ne hanyagolja el a ténybeli, adatbeli^{6/} un. faktográfiai közléseket, ezeket azonban lehetőleg nem táblázatok adatsoraival, hanem a lényeges adatokat kiemelő, összehasonlításokat lehetővé tevő szemléltető megoldásokkal.^{7/}

Ezt a lényeget kiemelő közlést emellett még tipográfiai megoldásokkal lépcsőzetesen szemléletessé is kívánatos tenni, hogy a vezető ne minden esetben legyen kénytelen a teljes szöveget elolvasni, hanem az egyes esetekhez igazodó mértékben vegyen csak tudomásul egy

^{5/} Vö. FEITSCHER, W.: Informationsmethoden für die Leitungstätigkeit. = Dokumentation/Information. Vortragsreihe des Instituts für Dokumentation, Patentwesen und Recht auf dem XI. Internationalen Kolloquium der TH Ilmenau vom 17-21. Oktober 1966. Ilmenau, 1967. p. 59-82.

^{6/} Ökonomische Daten als Bestandteil der Leitungsinformation. = ZIID Zeitschrift, 1967. 4.sz. p.97-102.

^{7/} Lásd részletesen JANKOVSKY, J.: Spezifische Merkmale der Informationsarbeit für leitende Organe. = Symposium címkézzel 3/ alatt i.m. p.97-108.

összefoglaló tény /pl. egy közlés informatív fogalmazása címét/, annak rövidebb magyarázatát /az alatta közölt rezümét/, a közlemény egyes gondolatköreinek tárgyát /pl. marginális kiemelésben/, s azokon belül egyes lényeges megállapításokat /pl. kövér szedéssel vagy aláhúzással kiemelten/, végül a teljes rövid információt az információ egyes gondolatköreire vagy egészére /a vonatkozó egyes bekezdéseket, ill. a teljes információszöveget/

A különleges rövidségre, közérthető kifejtésre és tipográfiai kiemelésekre vonatkozó igényt a vezetők időgazdálkodása támasztja az információ iránt. A feldolgozás és közreadás metodikájának ezeket a követelményeket sine qua nonként kell tekintetbe vennie, enélkül a legjobban válogatott és tartalmukban mintaszerűen feltárt információk az áttekintésükhöz szükséges idő hiányából nem használhatók fel, s az így végzett munka valójában céltévesztett lesz.

1.51 Az eddigiekben a vezetői tájékoztatás egyes kérdéseiről tulnyomórészt széles értelemben, azaz a vezetés különféle szintjeire is kiterjedően szóltunk. Mellőzhetetlen azonban, hogy a felső vezetői tájékoztatás egyes csak itt jelentkező feladatait külön is elemezzük. Ezek sorában három problémakört tartunk megbeszélendőnek: a felső vezetők tematikus orientációját, a felső vezetői tájékoztatás eszközeit, műfajait és módszereit, és a felső vezetők személyi körét.

Míg a vállalati /intézeti/ szinten a vezető tematikai orientációját minden egyes vezető maga alakítja ki, és ugyanez vonatkozhatik a gazdaságirányítás közép- és tárcaszintjeire is /ha ezek a szervek, ill. vezetők megfelelő információs szervezettel rendelkeznek/, addig a legfelsőbb vezetők tematikai orientációját általánosabb érvénnyel célszerű meghatározni, figyelemmel arra, hogy nem egyedi tájékoztatás esetén /erre is lehet természetesen mód/ olyan információkat kell részükre a szakirodalomból kiválogatni, feldolgozni és közvetíteni, amelyek valamennyiüket egyaránt érdeklik. A tematikai orientáció irányát az MSZMP KB 1966. május 25-én közzétett, a gazdasági mechanizmus reformjáról szóló határozata, ill. az ennek mellékleteként jóváhagyott Irányelvek körülbtekintően kidolgozták, s közülük a legjelentősebbeket az un. információs rendszerre vonatkozó fejezetben külön is kiemelték. A műszaki-gazdasági jellegű felső vezetői orientáció körében eszerint főként az alanti tematikai csoportok jönnek figyelembe:

a/ a vezető országok fontosabb iparágainak fejlődési tendenciái, különösen az illető iparágak fejlődését befolyásolni képes tényezők, valamint a fejlődésnek más iparágakra gyakorolt hatása;

b/ azoknak az alapkutatásoknak a fontosabb eredményei és a tudományos fejlődés fő tendenciái, amelyek a tudomány és a műszaki fejlődés szempontjából hazánkban számba jönnek vagy jelentőségre tehetnek szert;

c/ a műszaki fejlődés fő tendenciái, különösen a hosszú időszakokban megnyilvánuló tartós tendenciák /trendek/;

d/ az új anyagokra és helyettesítő anyagokra, továbbá már ismert anyagok új alkalmazási területeire vonatkozó, népgazdasági szempontból nagy jelentőségű közlések;

e/ népgazdasági szempontból nagy jelentőségű új termékek;

f/ olyan új technológiai eljárások, amelyeknek nagy a népgazdasági jelentőségük;

g/ a főbb népgazdasági ágak műszaki színvonalának alakulására, belső strukturájára, a főbb népgazdasági ágak, iparcsoportok és iparágak műszaki színvonalának, teljesítményének, termelésének alakulására vonatkozó adatok.

Mindezekkel az információkkal a felső gazdaságirányító szervezeteknek rendszeresen rendelkezniük kell, ill. biztosítani kell annak feltevéleit, hogy adott kérdésekre vonatkozó információk igénylésre rendelkezésükre álljanak.

A felső vezetői tájékoztatás fő érdeklődési köreit az NDK-ban már 1963-ban minisztertanácsi határozat jelölte ki a hazai céloknál kisebb tagolással és részletezéssel ugyan, de lényegileg nagyrészt azonos feladatokra. Így szerepelnek közöttük a nagy népgazdasági jelentőségű műszaki és tudományos újítások, a gazdasági kérdések általában, a termelés-szervezés problémái, a gazdasági-műszaki mutatószámok, de ezenfelül kereskedelmi kérdések is /világpiaci helyzetkép stb./, 8/ 1966-ra a felső vezetői tájékoztatást ellátó ZIID /Zentralinstitut für Information und Dokumentation = Központi Információs és Dokumentációs Intézet/ a felső vezetők tájékoztatására figyelembe jövő fő témaköröket az alantiek szerint konkretizálta:

a/ a termelésben vezető országok fontos iparágainak fejlődési

8/ "Eine qualifizierte Führungstätigkeit nach dem Produktionsprinzip erfordert ein straff organisiertes System wissenschaftlich-technischer und ökonomischer Informationen. Den leitenden Partei-, Staats- und Wirtschaftsorganen sind deshalb durch ein System der Zentralen Information bewertete Informationen zu wissenschaftlich-technischen Neuheiten mit hoher volkswirtschaftlicher Bedeutung, ökonomischen Fragen, Problemen der Produktionsorganisation und der Entwicklung wirtschaftlich-technischer Kennziffern zu übermitteln. Das System der Zentralen Information muss auch solche kommerziellen Fragen, wie die Weltmarktsituation u.a., umfassen. Es ist so aufzubauen, dass die Leiter entsprechend ihren spezifischen Hauptaufgaben informiert werden."
Vö. LANGHANS, S.: Ausgewählte Probleme zur Information führender Partei-, Staats- und Wirtschaftsfunktionäre dargelegt auf Grund der Informationserfahrungen in der DDR. = Symposium cimkezdettel 3/ alatt i.m. p.162-173, idézet az 1962.old.-ról.

irányzatai, s különösképpen a fejlődést befolyásoló tényezők, valamint a fejlődés hatása más iparágakra;

b/ az alapkutatások terén elért olyan lényeges eredmények, amelyeknek a tudomány és a technika fejlesztése terén az NDK-ban jelentőségük lehet;

c/ olyan új anyagok és helyettesítő anyagok, valamint már ismert anyagok új alkalmazásai, amelyeknek nagy népgazdasági jelentőségük van;

d/ népgazdasági szempontból nagy jelentőségű új termékek;

e/ népgazdasági szempontból nagy jelentőségű új technológiák;

f/ gazdasági problémák, ugymint a gazdasági fejlődés kérdései, gazdaság- és kereskedelempolitikai intézkedések, a világpiaci helyzet;

g/ a népgazdasági tervezés és irányítás egyes kérdései.^{9/}

Ez a tematika fent idézett hazai tematikai orientációval részleteiben is szembevetendő egyezést mutat, és egyúttal kifejezésre juttatja a felső vezetői tájékoztatás szocialista országhatárokon túl terjedően azonosan jelentkező igényeit.

1.52 A felső vezetői tájékoztatás feldolgozó és közreadó munkájában a dokumentáció és információ általános gyakorlatát követve a vezetői tájékoztatási feladatok kiépítésében különleges eredményeket felmutató NDK-ban^{10/} és Csehszlovákiában^{11/} a tájékoztató a-

^{9/} Közölve 8/ alatt i.m. p.163-164.

^{10/} Vö. JEDZINY, G.; ROHRMOSER, E.: Zur Entwicklung der Information für führende und leitende Kader im einheitlichen System der Information und Dokumentation. = ZIID Zeitschrift, 1966. 3.sz. p.70-75.

^{11/} A Csehszlovákiában megvalósított felső vezetői és vezetői tájékoztatásról az 1965. november 23-25-én Prágában tartott szimpóziumon összesen 6 előadás számolt be. Közülük hármat idéztünk, ill. idézzünk. A további három: TONDL, L.: Probleme der Informationsprozesse und der Datenverarbeitung vom Gesichtspunkte der gesellschaftlichen Leitung /p.3-22./; RIHA, L.: Die Bedeutung wissenschaftlich-technischer und technisch-ökonomischer Informationen für die Praxis der Leitung auf dem Gebiete der wissenschaftlich-technischen Weiterentwicklung /p.51-69./; VACHEL, J.: Die Bedeutung ökonomischer Informationen für die Arbeit leitender Wirtschaftsfunktionäre /p.70-86./.

nyagok két csoportját képezték ki: az időszaki és az eseti tájékoztatási típusokat.

Az időszaki kiadvány politematikus jellegű, azaz minden egyes száma a tematikai orientációba eső témakörökbe tartozó több téma rövid feldolgozását tartalmazza, néhány vagy esetleg egy új szakirodalmi közlemény alapján.

Az eseti feldolgozás monotematikus jellegű, azaz egyetlen téma kifejtését adja több szakirodalmi forrás alapján. A feldolgozás terjedelme általában meghaladja az időszaki kiadvány közleményeinek terjedelmét, mert ezeket a füzeteket nem elsősorban a legfelsőbb vezetők, hanem a vezetésük alatt működő irányító gazdasági vagy politikai szerv tájékoztatására szánják, amikor is az érdekelteknek már módjuk van az információk anyag behatóbb tanulmányozására is időt szánni, és ezért igénylik is a részletesebb kifejtést.

Az eseti tájékoztatás a legfelsőbb vezetés körében felmerült konkrét tájékoztatási igények kielégítésére alkalmasabb feldolgozó módszer, míg az időszakos tájékoztatási típus a tematikai orientáció körébe eső külföldi fejlődés folyamatos bemutatásának bevált eszköze.

A felső vezetői tájékoztatás terén is - mint az információs tevékenység körében általában - időszakos /folyamatos/ és eseti tájékoztatásra egyaránt szükség van.

- 1.53 A legfrissebb szakirodalomból válogatott információknak a felső vezetői tájékoztatás területén is lényegében - a naprakész tájékozottság biztosítása mellett - döntések előkészítésére kell szolgálniuk. Ennek a feladatnak a közvetített információk két-fajta feldolgozási módszer szerint is eleget tehetnek: a téma leíró és elemző vagy ezen túlmenően értékelő és ajánlásokat is tartalmazó feldolgozásával. Az utóbbi kialakítás nyilvánvalóan hatékonyabb, mert nemcsak összefoglalását és elemzését adja a megbeszéltek kérdésnek, hanem az annak nyomán kialakult állásfoglalást is, ami az illetékes vezetők döntéseinek konkrét alapjául szolgálhat. Ebből a megfontolásból választotta az NDK-ban^{12/} a felső vezetői tájékoztatást ellátó ZIID a feldolgozásnak ezt a módszerét.

Kérdés azonban, nem vállalkozik-e egy információs intézmény lehetőségeit meghaladó feladatra értékelést és ajánlást is tartalmazó információfeldolgozással, továbbá, hogy egyáltalában kívánatos-e a vezetői döntési mérlegelést egy a szakirodalomból származó információ nyomán pozitív vagy negatív irányban befolyásolni. Azaz nem helyesebb-e a döntést a vezető által figyelembe veendő számtalan egyéb

^{12/}Vö. LANGHANS, S.: i.m. p.168.

információ és szempont eredőjeként tekintve, a szakirodalmi információ közvetítését a döntés egyik előkészítő tényezőjeként felfogva, mentesíteni minden pozitív vagy negatív elemről. Ezt a felfogást képviselik Csehszlovákia információs szakkör^{13/} és ezt valósítják meg a csehszlovák felső vezetői tájékoztatásban.

A felső vezetői tájékoztatásban feldolgozott információk anyagok készülhetnek leíró-elemző vagy értékelő módszerrel. Az eddigi külföldi szocialista gyakorlatban mindkét irányzat megtalálható. Információs elméleti és gyakorlati szempontból a leíró-elemző módszer alkalmazása járhatóbbnak látszik.

1.54 Az eddigiekben előadott elvi és módszertani kérdések mellett elvi szempontból másodrangú, bár gyakorlatilag nyilván jelentős az a kérdés is, hogy a felső vezetők körét miképpen vonják meg. Azokban a szocialista országokban, ahol a felső vezetői tájékoztatás rendszere már működésben van, az ilyen célú tájékoztatás címzettjeinek köre nem teljesen azonos, főleg amiatt, hogy egy-egy felső irányító szerv vezetőit milyen mértékben vonják be az érintettek sorába, azaz hogy csak az egyszemélyi vezetőt vagy helyetteseit, esetleg egyes nagyobb szervezeti egységek vezetőit is a felső vezetői tájékoztatás címzettjeinek tekintik. A vezetés tárgyául szolgáló hivatali vagy politikai szervek köre nagyjából azonos ugyan /bár itt is mutatkoznak az egyes országokban eltérések/, de a személyek köre eltérő. Az NDK-ban a helyettesek szélesebb körű bevonására tekintettel a felső vezetői tájékoztatásra figyelembe jövők száma százas nagyságrendű^{14/}, Csehszlovákiában viszont a folyamatos tájékoztatás terén csak harminc-negyven között mozog, és csak az irányító szervek részére készülő eseti tájékoztatási kiadványok példányszáma éri el a 100-120-at. Mindenképpen a felső vezetői tájékoztatás címzettjeiként jönnek figyelembe mint irányító szervek a párt Központi Bizottsága /itt természetesen több titkár a címzett/ és apparátusa /egyes egységek vezetői/, a minisztertanács /miniszterelnök és helyettesei/, /az

^{13/} Vö. különösen FANTL, J.: Praktische Erfahrungen mit der Ausarbeitung von Informationen für leitende Organe in der CSSR. = Symposium címkézzel i.m. p.174-193.

^{14/} Az NDK-ban ezeket führernde Partei-, Staats- und Wirtschaftsfunktionäre néven jelölik; az ágazati vezetőket, az országos és iparági szervek középszintű vezetőit, valamint a trösztök vezérigazgatóit, a vállalatok igazgatóit és a vállalatok egységeinek vezetőit, valamint mindezen szervek párttitkárait leitende Partei-, Staats- und Wirtschaftsfunktionäre néven különböztetik meg az első kategóriától. Utóbbiak száma tízezres nagyságrendű. Vezetői tájékoztatásuk nem a központi intézet, hanem az ágazati információs irodák feladata. Vö. LANGHANS, S. i.m. p.163-164.

egyes tárcák már nem szükségképpen/, valamint központi irányító szervek, amilyenek főleg a Tervhivatal, a Műszaki Fejlesztési Bizottság és az NDK-ban kezdetűl fogva, Csehszlovákiában legújában a trösztöknek valójában nem a legfelső vezetést képviselő vezérigazgatói.

A folyamatos felső vezetői tájékoztatás címzettjeinek köre általában 10-15 felső irányító szervre, ill. azok egyszemélyi vezetőire és szűkebb vagy bővebb törzskarára szorítkozik és 30-100 között mozog; kiegészítő címzetteként jönnek újában figyelembe a trösztök vezérigazgatói. Az eseti felső vezetői tájékoztatás címzettjeinek köre az előbbieket 2-3-szorosan meghaladja.

2. GYAKORLATI TAPASZTALATOK CSEHSZLOVÁKIÁBAN A FELSŐ VEZETŐI TÁJÉKOZTATÁSRÓL

2.1 Az 1. alatt előadottak gyakorlati megvilágítására vessünk a továbbiakban egy pillantást a felső vezetői tájékoztatás gyakorlatára abban az országban, amely a tájékoztatásnak ezt a formáját a szocialista országok közül elsőnek valósította meg, s ennek következtében e tekintetben a legtöbb gyakorlati tapasztalattal rendelkezik. Ez az ország Csehszlovákia, ahol az 1946-ban alapított Műszaki Dokumentációs Központ már 1953-ban Műszaki és Gazdasági Információs Intézet-té alakult át, azzal a céllal, hogy döntően irányító szervek és vezetők részére dolgozzon ki tájékoztatási anyagokat. Ez a 200 főből álló tudományos intézet, 1966-ig UTEIN /Ústav pro Technické a Ekonomické Informace = Műszaki és Gazdasági Információs Intézet/, mind ujszerű információk kiadványai és szolgáltatásai, mind tudományos és módszertani tevékenysége révén az ország határain túl is tekintélyre tett szert, mint a szocialista tábor egyik reprezentatív műszaki-gazdasági információs központi intézménye.

1966. áprilisában ugyan önállóságát elvesztette, mert beolvadt a belőle, valamint az Állami Műszaki Könyvtárból, nemkülönb az Állami Műszaki Fejlesztési Bizottság tájékoztatási igazgatási szervéből kialakított UVTEI-be /Ústřední, Vedeckých, Technických a Ekonomických Informací = Tudományos, Műszaki és Gazdasági Információs Központ/ de régi mivolta ma is kifejezésre jut abban, hogy az új szervezetben belül betöltött főosztályi jellegű /műszaki-gazdasági tájékoztatási főosztály/ a szervezetben belül továbbra is az UTEIN jelzővel minősítik. Minthogy létszámából más szervezeti egységekbe kerültek mindazok, akik a tulajdonképpeni információs tevékenység ellátásához szükséges kiegészítő munkát végezték /a szakirodalmi forrásokat kezelő könyvtárosok, az intézmény igazgatási és pénzügyi személyzete, sokszorosító, reprográfiai személyzet stb./, az 1967-ben a főosztály állományában maradt 75 fő valójában csak azt az érdemleges létszámot képviseli, amely a felső vezetői tájékoztatás szellemi munkáját végzi, ill. azt közvetlenül támogatja /gépírók, segédszerkesztők/. Az alantikban egy 1967. novemberében tett tanulmányut tapasztalatai alapján a főosztályon folyó vezetői tájékoztatási tevékenységről adunk áttekintést.

2.2 A főosztály 6 osztályra tagolódik, amelyek közül 4 műszaki természetű feladatkörök szerint szervezett, egy összesítő, szerkesztő jellegű osztály külön kiemelt közgazdasági feladatkörökkel, és végül egy a technika és tudomány fejlődésének vizsgálatára, valamint ebből folyóan nemzetközi forrásanyagok közvetítésére hivatott.

As érdemi feldolgozó munka az egyes műszaki, ill. a közgazdasági vonatkozásban a közgazdasági osztályban, valamint a tudomány és technika fejlődésének vonatkozásában az illetékes osztályban megy végbe. A műszaki természetű feldolgozásoknak összeállítása kiadványok formájában azonban az összesítő és közgazdasági osztály feladata, amely a kéziratban megkapott anyagokat sajtó alá rendezi. Valamennyi osztály érdemi feldolgozó munkájára jellemző, hogy igen kis hányad kivételével valamennyi feldolgozó munkát belső munkatársak látnak el. Ebből a célból a főosztályon 52 főnyi egyetemet végzett létszám áll rendelkezésre, akiknek szakma szerinti megoszlása: 4 építész, 5 bányász, 4 kohász, 5 energetikus, 7 gépész, 9 elektronikus, ill. elektrotechnikus, 6 kémikus, 12 közgazdász.

A nagy belső tudományos létszámmal képest aránylag igen csekély a kisegítő, segédszerkesztő, adminisztratív létszám, mindössze 23 fő, beleértve a vezetők titkárait is. Az egyes osztályokon általában véve 1, legfeljebb 2 segédszerkesztő vagy adminisztratív munkatárs dolgozik, ötven egy központi leíróban vannak egyesítve. Mindebből folyik, hogy a tudományos munkatársaknak gyakran a feldolgozott anyagokat maguknak kell legépelniük, vagy pedig a kéziratot valóságban is kézírásos formában készítik el. A központi leíró csak a kiadványok részére végzi a leírási tevékenységet, itt azonban a központozítás azzal a hátránnyal jár, hogy az egyes leírási munkákban állandóan rangsorolást és ütemezést kell végrehajtani, és ahogy az egyes osztályok vezetői közölték, lényegében minden attól függ, hogy melyik osztály milyen erővel tudja képviselni a maga kiadványának elsőbbségű helyzetét.

A négy műszaki jellegű osztály nem a technika egyes részterületei szerint tagolódik, hanem gyűjtő, összefoglaló csoportok szerint, amelyek közül az elsőben a nyersanyagok és az energiaforrások, a másodikban a termelőeszközök, a harmadikban az elektro-, híradástechnika, elektronika és automatika, a negyedikben pedig a kémiai, vegyipari szakok foglalnak helyet.

1954-ig 60 szakember részvételével a külföldi szakirodalmat referáló feldolgozás formájában maga az UTEIN tárta fel. Ezt követően ezt a feladatkört az UTEIN-től elvették, az Állami Műszaki Könyvtár-ra ruházták, 1959-től pedig az ágazati információs intézetekre decentralizálták. A decentralizálás következményeként a külföldi szakirodalom dokumentációs feltárása fogyatékos, hiányos, ill. többbszöri, módszereiben pedig eltérő, és ennek következtében eredményeinek felhasználása az UTEIN részére bizonytalanult. Mindezek miatt melőzhetetlennek bizonyult a külföldi folyóiratirodalomnak és egyéb forrásanyagoknak a belső munkatársak részéről való rendszeres áttekintése, sőt bizonyos mértékű időszakos rendszeres feldolgozása is.

E célból a főosztályhoz magához mintegy 500 külföldi folyóirat jár, ezenfelül pedig 1-2 hónapi időtartamra a könyvtári osztálytól mintegy 2500 folyóiratot vesznek át átnézés, ill. részben feldolgozás céljaira is. A külföldi folyóiratok a könyvtári osztályból - úgy mint nálunk - mindjárt a kardex nyomán kerülnek az információs főosztályra, és csak az itt elvégzett munka után jutnak az olvasók kezébe. Ez éppen úgy, mint nálunk, visszatérő észrevételeket, kifogásokat és surlódásokat támaszt a két alapfunkciót ellátó szervezeti egység, ill. munkatársai között.

Abból a megfontolásból, hogy az egyes műszaki vagy közgazdasági osztályok az áttekintett külföldi folyóiratokat ne csak átlapozzák, hanem legérdeklőbb anyagukból sajátmaguk részére, ill. az intézet részére is bázisul szolgáló szakirodalmi segédletet kapjanak, az IZOST/Informacni Zpravy o Svetové Technice = Tájékoztató Közlemények a Világtechnikáról/ c. heti kiadványban évente mintegy 1600 bő referátumot dolgoznak fel és tesznek közzé. Ez az erősen válogató jellegű dokumentációs feldolgozás természetesen nem pótolhatja a régebben ellátott széles bázisú és nagy volumenű referáló tevékenységüket, de mint mondták, nélkülözhetetlen, és még ebben a formájában is nagy szolgálatot tesz mind nekik, mind külső intézményeknek is.

E folyamatos feltáró és feldolgozó munkájuk azonban csak alapul szolgál a tulajdonképpeni felsőbbrendű információs tevékenységeikhez, amelyek lényegileg kivétel nélkül a vezetői, ill. az ún. felső vezetői tájékoztatás céljait szolgálják.

2.3 Csehszlovákiában a vezetői tájékoztatás típusai és módszerei részben gyakorlati tapasztalatok útján, részben elméleti vizsgálódásokkal már évek óta kialakultak. A régi UTEIN 1954-től kezdődően maga is döntően vezetői tájékoztatási funkciókat látott el, és ennek következtében széleskörű tapasztalatokat szerzett a vezetői információkat közlő tájékoztatási típusok, műfajok és módszerek tekintetében. Ezenfelül 1965-ben elérkezettnek látta az időt arra, hogy a szocialista országok vonatkozó intézményei szakértőinek bevonásával nemzetközi szimpóziumon tárgyalja meg a vezetői tájékoztatás módszereinek követelményeit és irányait. Ez a szimpózium Prágában 1965. november 23-25. között zajlott le, és anyagát némileg rövidítve cseh és orosz^{15/} nyelven azóta közre is adták /a szimpóziumon kiosztott, nem rövidített, német nyelvű preprint-ből az eddigiekben már néhány tanulmányt idéztünk/. Az előadók között legnagyobb számmal csehszlovák szakértők vettek részt, ami szintén azt bizonyítja, hogy a tárgykör módszertani kérdéseivel való foglalkozás Csehszlovákiában mutatott fel legnagyobb eredményeket.

^{15/} Symposium o Ekonomických a Technickoekonomických Informacích pro Řídící Orgány a Vedoucí Kádry. Praha, 1966. 267 p.; Szimpózium Ekonomiceszkaja i Tehniko-ekonomiceszkaja Informacija dlja Upravljajuscich Organov i Rukovodjascich Kadrov. Doklady. Praha, 1967. 234 p.

Az elmélet és gyakorlat tapasztalatai nyomán Csehszlovákiában az az egyetértő felfogás alakult ki, hogy a felső vezetőknek általában három típusú információra van szükségük. Elsősorban mellőzhetetlenek az általuk vezetett intézmény munkájából eredő és munkájával szervezetileg összefüggő információk. Ezeket az információkat náluk operatív információknak nevezik. A mi nomenklaturánk szerint - amit az új gazdasági mechanizmusról szóló 1966. május 25-i párhátaozat mellékleteként összefoglalt Irányelvek fejeznek ki - ezeket belső információknak nevezzük. Ezekben a belső információkban a vezetőknek rendelkezniük kell mindazokkal a tényekkel és adatokkal, amelyek a vonatkozó intézmény vagy ágazat működésére nézve az intézmény, vállalat vagy ágazat munkájából, ill. a vállalatot irányító szervezetek utasításaiból adódnak. Ehhez tartoznak belső és részben külső statisztikai információk is, valamint pénzügyi, számviteli információk. De ehhez tartozik adott esetben a vállalat termékeinek elhelyezésére vonatkozó valamennyi információ is. Ezeket a vezetői információkat a tudományos és műszaki tájékoztatás rendszere természetesen nem szolgáltatja, ezek ezen a rendszeren kívül képződnek.

Az információk második típusát azok alkotják, amelyek a tudomány és technika haladásáról adnak a vezetők részére korszerű tájékoztatást. Ezek az információk döntő többségükben a szakirodalomból állapíthatók meg, és ezért ezeknek a szolgáltatása a szakirodalmi tájékoztatási intézmények feladatkörébe tartozik. Ezeket az információkat a csehszlovák nomenklaturában stratégiai információknak nevezik. A hazai nomenklatura szerint ezek az un. külső információk körébe eső tájékoztató anyagok, amelyek közé azonban a szakirodalomból eredőek mellett természetesen még más információk is tartoznak.

Végül a vezetőket érintő információk harmadik csoportját a vezetők irányító tevékenységére, magatartására, módszereire, eszközeire, a dolgozókkal való érintkezésére, a vezetés módszereire irányuló információk teszik. Ezeket az információkat a csehszlovák nomenklaturában taktikai információknak hívják, míg nálunk ezeket vezetői módszerbeli vagy vezetéstudományi információk néven ismerik. Ezekre az információkra Csehszlovákiában 1965-ben külön vezetési intézetet /Institut Rizeni/ létesítettek, amelynek feladata egyrészt ilyen információk szolgáltatása a külföldi szakirodalom alapján, másrészt a vezetők tevékenységére vonatkozó metodológiai kutatások folytatása is. Nálunk legutóbb létesült némileg korlátozottabb feladatkörrel vezetőképző intézet, melynek a feladatkörébe szintén beletartozik vezetési módszerbeli információk nyújtása.

2.4 Ami a vezetők részére nyújtott információk feldolgozásának módszertani követelményeit illeti, e tekintetben Csehszlovákiában szintén bőséges gyakorlati tapasztalatokkal és kialakított elméleti követelményekkel lehet találkozni. A vezetők - különösen a felső vezetők - részére nyújtott információk módszertani összeállítására nézve Csehszlovákiában 4 fő követelményt állapítottak meg. Az első fő követelmény, hogy minden vezetői tájékoztatási anyag, amelyet a stratégiai információk körében, tehát a műszaki-tudományos és gazdasági tájékoztatás területéről szolgáltatnak, tényeket és adatokat

tartalmazzon. A vonatkozó külföldi közleményekből tehát a közreadott anyagot elsősorban olyan szempont szerint kell feldolgozni, hogy abból a ténybeli adatok kerüljenek átvételre, ezen túlmenően pedig, hogy ezek az adatok a feldolgozott információban szembetűnően jelentkezzenek. A vezetői tájékoztatásnak ezt a követelményét faktográfiai követelménynek nevezik, ami annyit jelent, hogy a vezetői tájékoztatásban tényeket, adatokat közvetítő közlésekre kell törekedni.

A második fő követelmény, hogy - különösen a felső vezetők részére - az egyszerű tényközlésen túlmenően a hosszú idősorokra vonatkozó tendenciák, az ún. trendek is feldolgozásra kerüljenek, és a vezető rendelkezésére álljanak, sőt, hogy a vonatkozó közlések a trendekből összetevődött prognosztikai elemeket is nyújtsanak, tehát adatokat közöljenek az előrebecsült jövő fejlődésre nézve is.

A harmadik alapvető követelmény, hogy mindezeket a közléseket igen tömören kell megfogalmazni. Messzemenően érvényesíteni kell azt az alapelvet, hogy a felső vezető értékes idejét az információkkal a szükséges mértékben lehet csak igénybe venni, és ennek következtében a fogalmazásban a legtömörebb kifejtést kell megvalósítani. Ez gyakorlatilag rendszerint csak úgy valósítható meg, hogy az elkészült információs feldolgozásokat többször is tömöríteni kell, mert egy menetben a közlések legtömörebb kifejtési módja csak kivételesen érhető el.

A negyedik fő követelmény - és ez ismét a felső vezetői tájékoztatás tekintetében érvényesül különösképpen - hogy a kifejtésnek kerülnie kell a vonatkozó szűkebb szakterület szakmai kifejezésmódjait, amelyeket csak a szakterület szakembere értene meg. Olyan fogalmazásban kell az információkat nyújtani, hogy azokat széles látókörű felső vezető bármilyen szakterületről minden magyarázat nélkül megérthesse. Ebből a megfontolásból a felső vezetői tájékoztatás szövegeit nem a szakterület specialistájával, hanem a szövegezésben és szerkesztésben jártas információs munkatárssal is kívánatos áttekinteni, aki már előre jelezni tudja, hogy a szöveg számára, mint nem szakember számára is érthető közléseket tartalmaz, vagy ebből a célból átszövegezendő.

A felső vezetői tájékoztatásnak a módszerbeli követelményei némileg módosulnak olyan információs anyagok tekintetében, amelyek nem elsősorban a felső vezetők, hanem felső irányító szervek részére készülnek. Ezeknél változatlanul érvényesül ugyan a faktográfiai és a trend-követelmény, de nem hat azonos mértékben a kifejtés tömörségére és a szöveg laicitására vonatkozó követelmény, minthogy felső irányítási szervek körében ezek a tájékoztató anyagok nyilvánvalóan különféle szakemberek kezébe kerülhetnek már, akik részére egyrészt a kifejtés részletesebb lehet, másrészt nem igénylik a szakmai nyelv mellőzését.

Valamennyi feldolgozásuk leíró vagy elemző jellegű. Értékelő tanulmányokkal eddig nem foglalkoztak, ezt a tevékenységet szakértői feladatnak tartják, amelynek az eredménye valamely szakértői vélemény, szakértői értékelő elemzés. Az információs kiadványokban - véleményük szerint - minden érdemleges külföldi irányzatot ismertetni kell, és

arról maguk az információs munkatársak pozitív vagy negatív irányban nem befolyásolhatják az információkat átvevő érdekelt vezetőket és szakembereket.

Más lesz a helyzet akkor, ha - miként a jövőben tervezik - egyes közgazdasági jellegű kérdéseket más, főleg kutató intézetekkel együttműködve, elemző-értékelő tanulmányok formájában fognak feldolgozni, minthogy ebben az esetben már néhány szűkebb kérdés olyan feldolgozásáról lesz szó, amelyhez szakértői és nemcsak információs feldolgozó gárdát fognak munkába állítani.

Polytatás a következő számban.

Continued in the next number.

Продолжение в следующем номере.

Fortsetzung in der nächsten Nummer.

ofo